

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Splošna stavka v zasedenem ozemlju.

Trst, 3. septembra. Danes zjutraj je izbruhnila v Trstu in v celem zasedenem ozemlju splošna stavka. Proglasila jo je delavska zbornica in zveza mladinskih socialističnih organizacij. Ustavljeno je vse delo, razun onega, ki je neobhodno potrebno radi prehranjevalnih in zdravstvenih ozirov. Posebno je prepovedano delo v hotelih in gostilnah, tako da morajo vsi prizadeti dobiti hrano samo po ljudskih

kuhinjah. Stavka je naperjena proti fašistom. Stavka bo trajala tako dolgo, da se bodo razmere izpremenile in da bo dala vlada garancije proletarijatu, ki bi imel potem možnost za obstanek. Če bi se pa povrnilo zopet sedanje neznosne razmere in nezmožnost vladnih krogov, stopijo vsi zopet v stavko in to tako dolgo, da bodo razmere končno urejene.

Srdit boj med hrvatskimi komunisti.

Delavci se morajo pretepati za blagajno voditeljev.

Zagreb, 2. septembra. Povdarjali smo že, da so se komunisti razcepili v levičarje in desničarje. Levičarjem se je posrečilo, da so dobili premoč v strokovnih organizacijah, ki jih sedaj izrabljajo v politične svrhe. Levičarji so ustavili lastno politično organizacijo ter lasten list »Novi svijet«, medtem ko je glasilo, »Nova Istina«, ostalo še v rokah desničarjev. Glavni urednik »Nove Istine« je komunist Bornemissa. Voditelja desničarjev pa sta Radošević in Delić. Stranka starih desničarjev ima precej premoženja, prav tako njihov list »Nova Istina«. Med drugim se nahaja v rokah stare stranke še 3700 dolarjev, ki so jih hrvatski delavci-komunisti poslali stranki iz Amerike. Ta svota je v kronah precej lepa: okroglo 400.000 kron. In na denarju boleha baje glasilo levičarjev »Novi svijet«. Tako so na svojem zborovanju pred nedeljo levičarji sklenili, da pošljejo svoj novo izvoljeni odbor k dr. Radoševiću, da jim preda »Novo Istino« ter vse premoženje. V ponedeljek ob 1. popoldne bi se bila imela vršiti predaja vsega premoženja z dolarji in listom vred. Desničarji pa niso prišli in levičarji so čakali pred zaklenjenimi vrati celo popoldne do večera. Zvečer pa so dali s silo odpreti vrata v upravo »Nove Istine«, kjer se je nahajalo tudi vse premoženje stare stranke, med drugim v blagajni tudi 3700 ameriških dolarjev, ki so jih poslali ameriški delavci za podporo »Nove Istine«. Levičarji so napravili inventarni zapisnik, vse zapечатili in postavili delavsko stražo. Radi

tega postopanja so se desničarji pritožili na policijo, ki je prišla na lice mesta in prevzela v svoje roke ves inventar. V sredo popoldne je bila na policiji razprava, pri kateri so desničarji trdili, da je ves imetek last Vladimirja Bornemisse, glavnega urednika »Nove Istine«. Levičarji so pa trdili, da se vse last stranke. Z ozirom na izjavo levičarjev je policija vse premoženje zaplenila, ker po hrvaških zakonih politične stranke ne smejo imeti nobenega premoženja. Včeraj je bila pri načelniku policije dr. Cimpermanu nova razprava. Policijski načelnik je odločil, da ne izroči premoženja nobeni stranki, ter je odredil nad premoženjem sekvester, stranke je pa napolnil na redno sodno postopanje. Tako se bo sedaj s celo zadevo bavilo sodišče.

Tako je sedaj »meščanska« policija in »meščanska« sodnija zadnji up levih in desnih komunistov. Policija in sodnija sta danes tista komunistična nada, ki bo strela eni ali drugi stranki stotisočake v blagajno.

Za denar, ki ga bodo uživali voditelji, se pretepa in z noži koljejo komunistični delavci med seboj. V boju padajo hude obdolžitve. Voditeljem očitajo vsevprek sleparijo, podkupljivost in druge čedne stvari. Delavec pa se mora za take ljudi pehati in pretepati. Zato ni čudno, da je začelo delavstvo zapuščati tako bratstvo ter se organizirati v poštenih krščanskih organizacijah.

Jugoslovanski klub dosegel, da pride proračun pred parlament.

Belgrad, 2. septembra. Danes popoldne je imel Jugoslovanski klub sejo, na kateri je zavzel svoje stališče nasproti proračunu. Sklenil je, da sedanjega proračuna ne sprejme, ker je le-ta prvič oktroiran, drugič pa valji vso težo bremen v prvi vrsti na rame slovenskega in hrvaškega ljudstva.

je danes sešel, da bo Jugoslovanski klub pritrnil proračunu le tedaj, ako se bo izpremenil v smislu resolucij, ki jih je sklenila Jugoslovanska kmetška zveza na svojih zborovanjih.

S tem svojim odločnim nastopom je Jugoslovanski klub dosegel, da pride proračun po izjavi ministrskega predsednika dr. Vesnića pred narodno skupščino.

Velik boj italijanskih kovinarjev.

Trst, 2. septembra. Pasivni odpor kovinarstva v vseh večjih in manjših laških industrijskih središčih se je izprevrgetel v boj, ki je zavzel tak obseg in tako obliko, da bi se znale izcimiti iz njega stvari, kakor jih še ni videla Italija. Kakor znano, so delavci, da preprečijo izpor s strani tovarnarjev, zasedli vse tovarne. Tako se je zgodilo v Milanu, Torinu, po vsej Liguriji, Speziji, Rimu in drugje. Ponekod, kakor v Rimu, je delavstvo v po njem zasedenih tovarnah začelo delati. Železničarji pošiljajo delavstvu po cele vagonne živile. Dolej oborožena sila še ni nastopila nikjer proti delavstvu. Kovinarska zveza je pripravljena na vse in je izdala na delavstvo oklic, v katerem poziva delavstvo na strogo disciplino s pripombo, da naj bo pripravljeno na to, da si popolnoma osvoji tovarne in jih prevzame v svojo upravo. Kakor vse kaže, se kovinarjem priključuje tudi organizacija poljskega delavstva, kar bi pomenjalo, da si tudi to delavstvo pripisuje zeljmo, ki jo obdeluje, v celoti pa pravcato revolucijo.

strijalcev in da so pripravljene pogajati se z delavskimi organizacijami šele tedaj, ko preneha sedanje nenormalno in nezakonito stanje. To pomenja toliko, kakor da industrijalci sprejemajo od delavskih organizacij napovedani boj. Ker je pričakovati po odločnih izjavah vodstva delavskih organizacij, da nikakor ne odnehajo od svojih zahtev, mora sedaj priti do izbruha.

Minister dela Labriola si prizadeva na vse moči, da bi se poravnal spor. Izjavil je napram zastopnikom delavstva, da mu ugaja načrt, po katerem naj bi delavstvo, organizirano v zadruga, prevzelo upravo podjetij, in da ga prouči v najkrajšem času. To je bilo včeraj zjutraj, ko še ni bilo sklepa industrijalcev, da zapro tovarne, in ta sklep je gotovo poslabšal položaj. Z njim je stvar stopila v odločilno fazo. Mirna rešitev je skoraj nemogoča, če ne pride zopet isto, kar vse take velike boje v Italiji dela tako nesimpatične, da namreč tedaj, ko bi bilo treba dobojevati do konca, upade obema strankama pogum, da stisneta rep med noge in se pogodita za prazen nič. »Molto fumo poco arrostio!« »Veliko dima pa malo pečenke!« pravi Lah.

Tudi avstrijski socialdemokratski voditelji se tepo za blagajno.

Dunaj, 2. septembra. Radikalna struja avstrijske socialne demokracije se je nedavno ocepila od prvotne stranke in se začasno organizirala pod imenom »Provizorični državni odbor delovne zveze«. Njeno glasilo je bilo »Arbeiteratt«. Ta zveza je bila poslala III. internacionali v Moskvi brzojavki, v kateri ji je izrazila svoje simpatije in želje, da se ji čim prej pridruži. Odgovor, ki ji je došel iz Moskve, ni bil ravno ljubezniv in je namesto lepih besed zahteval dejanj, predvsem boj proti »socialpatriotom«. (O tem smo že poročali.)

Sedaj se je pa ta zveza revolucionarnih socialistov že tudi razcepila na dve struji, katerih eno vodijo sodrugi stotnik Frey, Fabri in Tobel, drugo pa sodrugi Nowotny, Böhm, Fischer, Benisch, Rothe, Rath. Med tema dvema skupinama se vrši sedaj srdit boj za upravo, blagajno in list »Arbeiteratt«. Obe skupini si prisvajata izključno pravico do teh stvari in izključujeta druga drugo. Pri tem se obkladata

z ljubeznivostmi, ki so običajne med temi najmlajšimi vnuki Marxovega socializma. Obe struji sta se v medsebojni polemiki zatekli tudi v »Arbeiterzeitung«, ki njune dopise cenzurira, kakor sama priznava — t. j. črta iz njih »osebna žaljenja«. Koncem zadnjega takega dopisa pristavlja »Arbeiterzeitung«: »Sedaj imamo torej srečno dve »delovni zvezi«, dve društvi »Karl Liebknecht«, dve »Provizorični državni eksekutivi« in dve državni konferenci! Vsaka izmed obeh je edino »revolucionarna!« Ali se sodrugi ne stramujejo tega ključnega vrišča v času, ko se cela buržuazija združuje za silen naval proti proletariatu?»

»Arbeiterzeitung« bi storila prav, ako bi se sama trkala na prsi, kajti kar tu zori, je le seme, ki ga je sejala tudi ona.

Zanimivo pa je, da se tudi v tem boju bojujoči se socialdemokratski skupini obkladate s »tatovi« itd, in da voditelji vodijo boj za — blagajno.

Grška in Jugoslavija proti Albaniji.

Trst, 2. septembra. Iz Rima poročajo, da prihajajo iz Valone naslednje vesti. Albanska vlada v Tirani ima neizpodbitne dokaze, da se je sklenil med Grki in Jugoslovani dogovor za napad na Albanijo in da so za to pripravljene že močne čete. Ker Tirana ni dovolj varna, se je albanska vlada sklenila preseliti v Valono (kaj ne takoj v Rim?). Albanska komisija je včeraj dospela v Valono. Druge vesti pravijo, da je pričakovati napada od obeh strani: s severa od Jugoslovancev, z juga pa od Grkov. Jugoslavija, poražena v skadarskem okolišju, je našla v Grški vojskovo, ki je pripravljena pomagati ji v obeh državah sta se z lahkoto sporazumeli nastop z orožjem in razdelitev Albanije. Mobilizacija v ta namen je že izvršena

in grške in srbske čete se že zbirajo ob albanski meji. Albanci namigujejo, da bi sami težko vzdržali dvojni napad in računajo na škodo, ki bi jo čutila Italija, če bi bilo konec svobodne Albanije in bi jadranska obal od Črnogore pa do Krfskega preliva prišla v roke Jugoslovanom in Grkom. — Tu pač ni treba šele ugibati, kam merijo te vesti. Značilno pa je vendar le za Italijo in njeno zavest časti in ugleda, kako se sedaj na vse mogoče načine ponuja prav istim arnavskim tolovajem, ki so še pred kratkim rezali ušesa in nosove njenim »junakom«, njo samo pa s temeljito klofuto vrgli iz Valone! »Gusta und Ohrfeigen sind verschieden!« pravijo Nemci, in če kje, velja ta rek v prav posebni meri za Italijane!

Bosansko pismo.

II.

Sarajevo, 1. sept.

Tudi mi v Bosni in Hercegovini imamo bosansko vlado v Sarajevu. Ker je v teh pokrajinah 900.000 pravoslavnih Srbov, 650.000 mohamedancev in 500.000 katoliških Hrvatov, bi morale biti zastopane v naši vladi vse tri konfesije, ker nismo tako razviti in tako daleč, da bi se ne bilo treba ozirati na te razlike. Ves čas od prevrata so upravljali našo deželo naši Srbi, a kako so jo upravljali, je razvidno iz rezultata te uprave. Protežiranje in gospodarsko korumpiranje je pri nas bajno in gre neznansko daleč. Prvi predsednik bosanske vlade je bil Atanzij Šola, demokrat. Ta je netoleranten in len gospod, brez solidne upravne izobrazbe (nima niti srednješolske izobrazbe) in brez upravne prakse. Za njegove vlade je bilo organizirano preganjanje Hrvatov in njih nepravilno odiranje in zapostavljanje; za njegove vlade so obogateli vsi njegovi sorodniki. Njegov stric, ki je sicer nositelj višjega reda Franca Jožefa, je izvažal drva v Italijo tedaj, ko so Hrvate proglašali za izdajalce, ker so ti kritikovali lopove; drva je pa dobival iz državnih go-

zdvov zelo po ceni radi protekcije vladnega predsednika — svojega nečaka.

Za njegove vlade so dobili njegovi bratanci, ki so glasoviti verižniki, bratje Kostić iz Bos. Broda tobak in premog za izvoz po izvanredno povoljnih cenah. Na samem tobaku so zaslužili 8 milijonov K. Toda hercegovskim kmetom, ki sami pridelujejo tobak in ki so prosili, da jim dovolijo kompenzacijo tobaka za domače potrebe, gospod Šola prošnji ni priporočil.

Za časa Šole je bila bosanska uprava uničena, dobri uradniki so odšli, a srbski šovinist Čokorilo je razvil svoje delovanje. Za njegove vlade je padla osebna varnost v deželi na najnižjo stopinjo.

Šola je padel, na njegovo mesto pa je stopil advokat dr. Srškić, koncilijanten gospod brez čvrste volje. Njega vodi »Tališkan«, srbska čaršija, ki stoji pod vplivom Čokorilovim. Tudi on vodi familijarno politiko in njegova rodbina se okrišča z njegovim predsednikovanjem, ker se v Bosni ne dela ne za program, ne za načela, ampak za žep in osebno korist.

Za časa obeh predsednikov so bili na vladi sami Srbi. Efekt je dan za dnem jasnejši. Obubožanje kmetov raste vidno in korupcija cvete. Tendence teh naših vlad je bila jasna; delalo se je na to, da se slo-

PRED STAVKO ANGLEŠKIH RUDARJEV.

LDU London, 2. septembra. (DKU — uester) Na konferenci rudarskih delegatov je bilo dopoldne na predlog izvršilnega odbora sklenjeno, da se napove stavka vseh distriktih s tem, da se ustavitev dela v splošnem izvrši do 25. septembra.

AVSTRIJA NE IZROČI MADŽARSKIM KOMUNISTOV.

LDU Dunaj, 2. septembra. (DKU) avstrijskorrespondenz poroča, da je višje sodišče na Dunaju glede več madžarskih ljudskih komisarjev in njihovih pripadnikov, katerih izročitev je zahtevala madžarska vlada, sklenilo, da ne ugodno nastop z orožjem in razdelitev Albanije. Mobilizacija v ta namen je že izvršena

ZVEZA NARODOV.

LDU Ženeva, 2. septembra. (DKU) Švicarska brzojavna agentura javlja: Za zadnje priprave za zasedanje zveze narodov v Ženevi so dospeli štirje člani tajništva zveze narodov. Vlada je prepustila zvezi narodov za čas zasedanja za 39 držav eno prostorno dvorano in 80 drugih dvoran. Vsaka država bo imela svojo dvorano.

vensko in hrvatsko uradništvo diskreditira in da se pribavi uradništvo iz Srbije, ali tudi iz Bosne, seveda srbsko. To je uspelo. Ni je dežele, kjer bi bili napadi časopisov na uradništvo tako zlobni in lažnivi, strupeni in blatni kot ravno v Bosni, toda treba je pripomniti, samo na nesrbske uradnike. Znano je, da so izrazi belgrajskih časopisov zelo mastni in vzeti iz populističnega besednjaka, toda vse to je še elegantno napram srbskim listom Bosne in posebno nasproti Čoporilovi »Srpski Zori«. Srbska vlada v Sarajevu je uradnikom direktno zabranila, da zavračajo napade in uradniki so se izselili iz zemlje, ker so brez zaščite. Ista vlada je izročila uradnike čaršiji in vi bi ne verjeli, da se dogaja v državi kaj takega; V nevesinjskem glavarstvu je bil za glavarja neki Poljak. V tem okraju je močna organizacija dobrovoljcev (ki se seveda ne priznavajo za Jugoslovane) in ti premeščajo in odstavljajo uradnike po svoji volji. Ljudstvo tega okraja ni bilo zadovoljno z glavarjem in dobrovoljci so šli v Sarajevo, da ga premeste. Predsednik vlade je odgovoril deputaciji: »Če glavarja ne premesti vlada v mesecu dni, izženite ga vi!« In res so dobrovoljci izgnali glavarja iz Nevesinja pod vladno asistenco. Kaj ne, kaj takega pri vas ni mogoče?

Kakšna je naša uprava, se vidi tudi v tem: Gozdno podjetje za izkoriščanje lesa »Ugar« dela zelo mastne zasluzke. V odbor te privatne kapitalistične družbe je izvoljen poverjenik za šume in rude, ki je ob enem tudi državni prokurator (pri vas niti kje drugje ne more biti poverjenik ob enem tudi državni advokat!) Toda v ravnateljstvu gozdnega društva sedi poverjenik za gozdove. V istem ravnateljstvu je tudi šef pravosodstva. To je naša uprava!

D'ANNUNZIO HOČE OSTATI REŠKI POVELJNIK.

Trst, 2. septembra. D'Annunzio je v terek zvečer sklical v reško gledališče »Fenice« svoje legijonarje, da jim prečita svoj načrt ustave za neodvisno reško državo. Iz njegovega govora in vprašanj, ki jih je postavil legijonarjem, je jasno razvidno, da se D'Annunzio nikakor noče odreči svojemu paševanju na Reki, tudi potem ne, če se proglasi neodvisnost. Stavil je namreč legijonarjem naslednji dve vprašanji: »Kakšnakoli bo usoda Reke in kakorkoli bo urejena njena civilna uprava, legijonarji ostanete tu kot legitimni predstavitelji zmagovite italijanske vojske, kot italijanski zasedbeni zbor, kot čete pod neposrednim poveljstvom poveljnika (D'Annunzija samega), kot poveljniku zaprisežene čete in pripravljene, da se mu pokore v vsem, da mu slede kamorkoli, da se bore ž njim na vsakaterem bojišču za domovino, ki jo on ljubi, za misel, kateri on služi.« Legijonarji: »Da, da! Vedno! Povsod!« — D'Annunzio: »Drugi primer je ta-le: Legijonarji postanejo reški državljani po novi ustavi in se bodo pokorili poveljniku, če bo zopet izvoljen.« — Legijonarji: »Ne, ne! Mi volimo poveljnika. Mi smo njegovi legijonarji. Hočemo biti samo njegovi legijonarji. Biti hočemo vedno ž njim. Na čelu sveta!« — D'Annunzio, ki ga že zdavnaj ne more trpeti noben pošten Rečan več, si torej hoče s pomočjo legijonarjev, ki bi tudi še nadalje hoteli udobno živeti brez dela na stroške od krvi izsesanega meščanstva, ohraniti še nadalje poveljništvo v svoje umazane sebične namene. — D'Annunzijevo govoru je sledila običajna komedija, da so mu legijonarji pometali svoje znake, čepice in bodala pred noge in si je potem pripel od vsake vrste po en znak itd. Svoj blagoslov tej pajkadi je dal tudi laški general Saute Ceccherini.

MALA IN VELIKA ENTENTA.

LDU Dunaj, 2. sept. (ČTU) Večerni listi pišejo, da je govor češkega ministra za zunanje posle Beneša naredil v diplomatskih ententnih krogih na Dunaju ugoden vtis. S francoske strani se odobrava stališče dr. Beneša glede Francije v vsakem oziru, kakor se ni moglo drugače pričakovati po izvršitvi odnosajih med njim in Francijo. Tudi tukajšnji italijanski krogi so s smotri male entente popolnoma zadovoljni. Proti Mažarski Italija sedaj ne more zavzeti nobenega stališča, ker v italijanskih krogih imenujejo mažarsko politiko blazno. Pod pritiskom male entente bo tudi Mažarska morala svojo politiko voditi mirneje. Tudi razmerje Italije do Jugoslavije se je z ustanovitvijo male entente izboljšalo, ker so politični odnošaji Češkoslovaške in Rumunije napram Italiji prav dobri.

AVSTRIJSKI KOMUNISTI IN VOLITVE.

LDU Dunaj, 2. septembra. (ČTU) Kakor poroča »Rote Fahne«, se bo avstrijska komunistična stranka po glasovanju konferenčne glavnih zaupnikov vdeležila volitev v parlament. Sklep konferenčne so sprejeli s 34 glasovi proti 11 glasovom. Dva nista glasovala. Manjšina je izjavila, da se bo ravnala po sklepu.

WRANGL SE UMIKA.

LDU Pariz, 2. septembra. (DKU — Wolff) Po »Information« poroča »Chicago

Tribune«, da se na severnem Krimu Wranglova armada počasi umika pred silnimi boljševičskimi napadi. Boljševiki so prekorčili Dnjepr in prišli v Kargo.

EKSPLOZIJA NA RUSKI VOJNI LADJL.

LDU Dunaj, 3. sept. (DunKU) »Neue Freie Presse« poroča iz Pariza, da je na kronstadskem brodišču zletela v zrak ruska križarka. Poginilo je 130 mož posadke. Križarka se je potopila.

Politične novice.

— Volitve bodo razpisane v soboto. Včeraj je belgrajski parlament — kakor poročajo — sprejel volilni zakon za konstituantno. Volitve bodo na podlagi tega zakona razpisane že v soboto, in sicer za 28. november.

— Centralistična nasilja. Kakor poroča mladinsko liberalno glasilo, je Pribičević razveljavil imenovanje šolskih nadzornikov za Slovenijo, ki jih je imenoval poverjenik dr. Verstovšek. To je zopet eden demokratsko-centralističnih činov te kapitalistične klike. S tem je minister razveljavil naredbo prve narodne vlade, ki je pri nas v veljavi kot zakon. Zakonov pa nima pravice razveljavljati noben minister. Liberalci prodajajo našo avtonomijo! Ljudstvo pa jo bo znalo braniti!

— Preosnova francoske ustave. Ob sklepu parlamentarnega zasedanja je bil francoski ministrski predsednik Millerand napovedal preosnovo ustave. Kakor poročajo listi, naj bi ta preosnova ojačila moč izvršilne oblasti in omogočila decentralizacijo uprave. Po Millerandovem načrtu naj bi bil predsednik republike prvi zastopnik Francije. Kolegij, ki voli predsednika, se razširi tako, da se poleg poslancev pritegnejo vanj delegati generalnih svetov, velikih korporacij, strokovnih organizacij delavcev in delodajalcev in umetniških korporacij. Izpremeni se tudi sestava senata tako, da pošljejo vanj svoje zastopnike municipalni in generalni sveti, dalje trgovske zbornice, velike strokovne organizacije kmetskih in mestnih delodajalcev in delojemalcev, vseučilišča in akademije. Na ta način bi dobila Francija poleg politične tudi skupščinsko zbornico. Decentralizacija bi obstojala v tem, da bi se v upravnim mestom poverila gotova dela, s čimer bi se razbremenil parlament, kateremu bi ostala zakonodaja in največja vprašanja narodnega reda in interesa. Nasim centralistom je s tem načrtom za preosnovo francoske ustave izmaknjeno iz rok zelo porabno orožje. Saj so se vedno radi sklicevali na Francijo kot vzor centralno urejene države. Sedaj je tudi Francija prišla do boljšega spoznanja in hoče uveljaviti decentralizacijo, dasi je narodno in kulturno popolnoma enotna. Koliko manj bi mogel uspeli centralizem v naši državi, kjer je med posameznimi deli toliko raznih razlik.

— Za podržavljenje rudnikov na Angleskem. »Arbeiterzeitung« poroča: Ker se je pri splošnem glasovanju angleskih rudarjev mogočna večina izrekla za štrajk, s katerim naj se poleg povišanja plač izsili tudi podržavljenje rudnikov, je Henderson pismeno pozval Lloyd Georgea, naj se nemudoma yrne v London in začne z rudarskimi strokovnimi organizacijami neposredna pogajanja, ker je drugače malo upanja na mirno poravnavo.

— Zakon o šibanju je ogrska zbornica 31. m. m. končno veljavno sklenila. Proti je glasoval 41 poslanec.

— Šolski štrajk so napovedali Nemci šestih nemških okrajev na Češkem, ako vlada ne prekliče protinemških odredb za nemške šole. Štrajk se začne 6. septembra letos.

— Irski škofje v boju za neodvisnost svoje domovine. Krvava in žalostna zgodovina irskega ljudstva, ki je polna bojev, žrtv in mučeništva, bo postavila katoliški duhovščini velik, sijajen spomenik. Nizko in visoko svečeništvo je bilo v vseh bojih, ki jih je bojevala Irska za svojo neodvisnost, spojeno na življenje in smrt s svojim ljudstvom. Katoliška duhovščina je bila deležna vsega preganjanja, vse žalosti in vse nesreče, ki je ležala skozi stoletja na tem izkoriščanem ljudstvu. Zato je pa tudi njen ugled in njen vpliv zasidran in vkošenjen v globinah naroda. Tekom svetovne vojne so stali irski škofje na čelu irskega pokrota in dvignili iz revnega irskega ljudstva nezasišane moralne in fizične sile. Zaupanje, ki so ga vzivali v celi irski javnosti, je bilo tako, da je irska socialna demokracija sklenila, poveriti katoliškemu škofu vodstvo antimilitarističnega gibanja dežele. Boj, ki so ga vodili katoliški škofje na Irskem proti vojaški dolžnosti, se je končal, kakor znano, z zmago Ircev. Angleska vlada z mogočnim Lloyd Georgeom na čelu, je morala med svetovno vojno kapitulirati. Po sklepu svetovne vojne se je borba pričela iznova. Upori, poulični boji z angleskim vojaštvom so se pogostoma ponavljali. Slednjič je izbruhnila meščanska vojna. Irski nemiri še danes niso končani. Aretacije, izgoni, politični procesi nočejo nehati. Nedavno je an-

gleska vlada dala zapreti irskega patriota, župana mesta Kork. »Times« objavlja pismo škofa istega mesta, v katerem se cerkveni dostojanstvenik postavlja pogumno proti angleški vladi. Pismo pravi med drugim: »Sklep angleške vlade, ki pušča župana mesta Korka umreti v zaporu, je zelo obžaljav. Škof ostro kritizira politiko angleške vlade nasproti Irski in poudarja, da je katoliško duhovništvo vedno obsojalo umore policijskih agentov na Irskem. Represalije — pravi škof — so se vedno vršile proti katolikom in nikdar proti protestantom. Župan mesta Korka bi se moral takoj izpustiti, ker njegova kazen je krivična. Škof pravi, da mu je izjavil, ko ga je zadnjič obiskal, da bo njegova smrt zgled in poziv mladim Ircem, naj žrtvujejo vse za domovino.«

Dnevne novice.

— Število dece na ameriški prehrani v Jugoslaviji. American Yugoslav Relief, 522 Fifth Avenue, New York, objavlja, da je prejel listino z označbo števila dece v raznih delih Jugoslavije, ki jo je American Relief Administration European Children's Fund prehranjeval v mesecih junij, julij in avgust, in sicer:

Okrožje:	Okrožno sktadišče:	Število dece na prehrani:
Slovenija	Ljubljana	3.000
Hrvatska	Zagreb	3.000
Hrvatsko Primorje	Cirkvenica	3.000
Severna Srbija	Beograd	2.000
Hercegovina	Mostar	6.000
Dalmacija	Dubrovnik	1.500
Dalmacija	Metković in Split	3.000
Črnagora	Zelenica	9.000
Dalmacija	Zelenica	3.000
Zapadna Srbija	Višegrad	2.500
Severna Črnagora	Višegrad	1.500
Bosna	Sarajevo	9.000
Razno	Sarajevo	4.000
		Skupno . . . 50.000

— Za zgradbo stanovanj v Zagrebu. Zagrebška mestna občina bo parcelirala »Sejmištee«, kjer bo odprodala 13.000 četvornih sežnjev sveta po 300 K četv. sežnj. Tisti, ki hoče kupiti zemljišče, se mora obvezati, da bo tekom 2 let zgradil na kupljenem prostoru najmanj trinadstropne stanovanjske ali trgovske hiše.

— Jugoslovanski milijoni za italijansko vojno posojilo. Povodom nacionalizacije tujih zavarovalnic poroča »Srpska Rijeka«, da je »Assicurazioni generali« podpisala 40 milijonov avstrijskega vojnega posojila, po prevratu pa 50 milijonov italijanskega vojnega posojila. Tako smo Jugoslovani sami brusili meč, ki se nam zadirja v meso.

— Interesi naših državljanov v Avstriji. Ker je stopila saint-germanska mirovna pogodba 16. julija 1920 v veljavo, se opozarjajo naši državljani, ki imajo interese v Nemški Avstriji, na posledice te pogodbe. Glasom te pogodbe imajo naši državljani pravico, da zahtevajo vračilo vse njih premične in nepremične imovine in natura, in to tudi v slučaju, da je bila imovina med časom vojne prodana (likvidirana). Poleg tega lahko zahtevajo odškodnino, ki so jo imeli vsled tega, da je bila njih imovina sekvestrirana ali likvidirana. Kdor ne bi prišel do svojih pravic potom neposrednih dogovorov z avstrijskimi državljani, naj se obrne potom oddelka za izvrševanje mednarodnih pogodb pri ministrskem svetu na mešano razsodišče (Tribunal arbitral mixte). Plačilne transakcije bo izvrševala »Repatrija« v Ljubljani in zveza denarnih zavodov v Zagrebu. Imetja naših državljanov v Avstriji, ki niso bila predmet posebnih odredb oproščanja, so prosta davka na kapital samo še do 16. oktobra 1920, katera pa so bila predmet posebnih odredb oproščanja, so prosta davka do dneva povračila lastnikom. Podrobnosti o tem vsebuje členu 249 in 250 saint-germanske mirovne pogodbe ter dodatki in člen 266. Posebne odredbe veljajo za privatno-pravne pogodbe med našimi in avstrijskimi državljani. Njih veljavnost se bo ocenjevala po obče veljavnih pravnih zakonih. Samo pogodbe glede blaga, ki se ima prepeljati po morju, zaključene pred 1917, so razveljavljene. Vsi roki zastarelosti so ustavljeni od 28. oktobra 1918 in začno teči 16. oktobra 1920. Če pa se je izrekla med tem časom s strani Avstrije kaka razsodba, v kateri se ni mogel naš državljan braniti in je vsled tega oškodovan, ima pravico za odškodnino, ki jo določijo mešano razsodišče. Podrobnosti vsebujejo členu 252—254 in 269 mirovne pogodbe. Spore glede privatno-pravnih pogodb, ki so jih sklenili naši državljani pred 16. julijem 1920 z avstrijskimi državljani, bo razsojalo mešano razsodišče v vseh slučajih, v katerih bi bilo pristojno avstrijsko sodišče; spore pa, za katere so pristojna naša sodišča, jih bodo ona razsojala.

— Podražitev plina in elektrike v Zagrebu. V Zagrebu nameravajo zvišati cene plinu in elektriki, in sicer plinu za 100%, cene elektrike bodo pa uredili na ta način, da bodo plačali javni lokali znatno dražje pristojbine nego privatna gospodinjstva, katerim se luč podraži za približno 50%.

— Valute dne 2. septembra na zagrebški borzi: 1 dolar 102 K; 100 avstrijskih kron 40 K 50 vin.; 100 bolgarskih levov 154 K; 100 carskih rubljev 128 K; 100 češkoslovaških kron 160 K; 1 angleški funt 360 K; 1 napoleon 390 K; 100 nemških mark 205 K; 100 rumunskih lejev 239 K.

Ljubljanske novice.

— Mesečni družbeni shod ima danes zvečer ob 8. uri moška Marijina družba v Križankah. Prosi se polnoštevilne udeležbe. Dobrodošli tudi možje in fantje nedruštveniki!

— Požar na predkolodvoru v Dravljah. — Ogromna škoda. Včeraj popoldne okoli 2. ure se je na še nepojasnjen način vnel bencin v delavnici državne železnice na predkolodvoru v Dravljah in eksplodiral. V hipu je bila lesena zgradba v plamenu, delavci so rešili komaj golo življenje. Ogenj je v dveh urah uničil vse dragocene stroje in 20 osebnih vagonov, ki so bili ondi v popravilu. Škodo cenijo na 40 milijonov. Delavnica je bila deloma last državne železnice, deloma vojaška. Od vseh strani prihiteli požarne brambe niso mogle veliko pomagati, ker ni bilo nobene vode in so morali vodo voziti iz Ljubljane. Delavnica sama ni imela najmanjših varnostnih naprav in priprav proti požaru. Kljub vsemu temu so požarne brambe ogenj omejele in preprečile, da se ni vnela še sosednja baraka, v kateri so bile velike zaloge bencina in olja.

— Umrlj je za grižo danes jutraj uradnik »Atlanta« g Vladimir Piric

— Osebna vest. Za policijskega oficijala je bil imenovan kanclist gosp. Maks Jelenc.

— Lastnikom psov. Mestni magistrat Ljubljanski, ponovno opozarja vse lastnike psov, da gledajo na to, da imajo psi torbe. Vsak prestopnik, ki bo naznanjen po policijski straži se bo kaznoval z visoko denarno kaznijo ev. zaporom, in pa z odjajo psa mestnemu konjaču.

Izpred porote.

Porota je včeraj obsodila Josipa Čuka zaradi sleparij, o katerih smo včeraj poročali, na 5 let težke ječe.

Nato je z odmorom petih minut pričel razpravljati nadsvetnik Zebre ob pol 2. uri popoldne o tožbi proti Antonu Veharju tesarju na Dovjem, kateri je bil obtožen tatvine dveh konj. Veharja so porotniki glede na tatvino oprostili, toda zanikali so tudi s 7 da in s 5 ne vprašanje, katero jim je senat na njihovo zahtevo stavil, da ni z ovadbo konj nameraval Vehar konje poškodovati. Vehar je namreč rekel, da je konja odpeljal županu Jaklju zato, da bi mu ponagajal. Vehar je bil oproščen. Ko so radovedni Ljubljanci odhajali iz porotne dvorane, so se šalili, češ da so porotniki oprostili Veharja zato, ker je moral eden ali drugi porotnik ostati brez kosila, medtem ko bi se bilo lahko pričelo proti Veharju razpravljati ob 4. uri popoldne. Res: Ljubljanci vedo vse in vse uganejo.

VELIKA TATVINA PRI RANZINGERJU.

Danes se zagovarjajo Miroslav Pretnar, Ivan Skapin, Stanko Pantar, Valentin Kadunc, Karel Müller in Josip Marec pred ljubljansko poroto. Razpravo vodi svetnik Bulovec, votanta sta dvorni svetnik Andolšek in svetnik Einspieler, obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Ogruz, obtožbenca zagovarjajo dr. Tavčar ml., dr. Grablovič, dr. Lovrenčič, dr. Kreč in dr. Sajovic. Obtožnica jih obdoljuje, da so petkrat ali sedemkrat vlomili v Ranzingerjevo skladišče v Kolizeju, kjer so pokradli blaga v vrednosti 86.100 kron. Vlomilci so si denar med seboj razdelili. Predsednik senata svetnik Bulovec je zelo hitro obtožbenca izpraševal. Prvi: Pretnar, je povedal, da so fantje skupaj balinali in se se pogovarjali, kje bi kaj denarja dobili in smo se jaz, Pantar in Skapin dogovorili, da bomo pri Ranzingerju vlomili. Mišel o vromu je sprožil Pantar. Ker je bilo zaklenjeno, smo se naslonili na vrata in jih odprli, Ukradeno blago sem nosil peku Vinko Vidmarju v Spodnji Šiški prodajati. Ko sem mu prvič prinesel servijete, je rekel, da se taka reč bolj težko spravi v denar. Dal mi je osem ključev in dleto, da bi odpirali omare z njimi. Kadar sem mu prinesel ukradeno blago, je bil vesel, klical je: »Bravo« in mi prigovarjal, naj nadaljujemo »kšeft«. Obetal mi je, da če me bodo zaprli, mi bo preskrbel odvetnika in da mi bo v zaporu denar nosil. Ostali obtoženci so tudi približno tako izpovedali, kakor Pretnar, samo z razločkom, da so rekli, da jih je Pretnar nagovarjal k tatvini.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tisk »Jugoslovska tiskarna« v Ljubljani.

»Sivilja« izdeluje perilo in obleke po najnižji ceni. Židovska steza 1, III. nad. levo.